

Társadalom-földrajzi vizsgálatok a berlini magyarság körében

(Campus Hungary Csoportos tanulmányút, Németország.)

Jakab Zsuzsanna^{1*} – Módos Krisztián¹

¹ Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar Földrajzi Intézet

*E-mail: zsujja@hotmail.com

DOI: 10.17799/2014.2.27

A tanulmányi kirándulásunk középpontjában a berlini migráns magyarok életmódja állt, melynek sokoldalú vizsgálatára a lehetőség biztosított volt, ugyanis kutatócsoportunk tagjai geográfiai, germanisztikai, történelmi és település-mérnöki képzésben vettek és vesznek részt. A tanulmányutat 2014. március 17. és 22. között bonyolítottuk le Kiss Ferenc Imre, Rajczi Szabolcs, Zsobrák Kitti részvételével és Dr. Pirisi Gábor kísérő tanár vezetésével.

Első fontos vizsgálódási pontunk a Németországba, azon belül főleg Berlinbe irányuló magyar migráció történetisége volt, fókuszálva az előző évszázad eseményeire. Főbb kérdéskörünk közé tartozott, hogy mely tényezők játszottak szerepet a kivándorlás hátterében illetve mik voltak a legfőbb kiváltó események, valamint a hazájukat elhagyók miért pont a szövetségi fővárost, Berlint választották új életük lakhelyül (*1. ábra*).

A tanulmányút keretében a Németországban letelepedett, illetve ott tartózkodó magyar anyanyelvű polgárok kiemelkedő számára való tekintettel – képzésünkhöz kapcsolódóan – többek között munkaerőpiaci, oktatási és nyelvelsajátítási, térhasználati kérdéseket állítottunk kutatásunk középpontjába. Alapvető hipotézisünk szerint Berlin, mint a német főváros az egyik legnyitottabb város az ország területén belül. Mindig is vonzó volt a külföldiek számára, így a Magyarországról Németországba történő migráció célpontjaként is tekinthetünk rá. Az ide érkező magyarok különböző történelmi időszakokban más-más motivációval és céllal érkeztek a városba, s ma-

1. ábra: A beszélő történelem. (Fotó: Pirisi G.)

gyar identitásuk megőrzésével és a befogadó ország kultúrájának átvételével intenzíven alakítják a város képét.

Látogatást tettünk olyan szervezeteknél, intézményeknél, amelyek berlini jelenlétükkel nem csak meghatározzák a város és az itt élő magyarság társadalmi és kulturális életét, hanem az anyaországgal való kapcsolattartásban is részt vesznek. Az általunk meglátogatott szervezetek/intézmények a következők voltak:

- Berlini Szalon
- Berlini Magyar Protestáns Gyülekezet
- Berlini Magyar Kolónia
- Collegium Hungaricum, Berlin (*2. ábra*)

A terepbejárás alkalmával megismerkedtünk a város nevezetességeivel és felkerestük a magyarság nézőpontjából fontosnak tartott emlékeket. Megállapítottuk, hogy a város területén több magyar vonatkozású elnevezést találunk, adott esetben utcanevekkel is találkozhatunk, pl. Budapester Straße vagy Ungarnstraße, azonban ez nem jelent egységes, összefüggő, szoros magterületet, „ma-

2. ábra: A Collegium Hungaricum épülete, Berlin. (Fotó: Pirisi G.)

gyar szigetet”. Szabadidőnk hasznos eltöltése érdekében igyekeztünk a Berlinben élő magyarok emblematis helyszíneit felkeresni, mint például a Szimpla romkocsmát, ami a művészek és értelmiségi magyarok találkozási pontjaként ismert, bizonyos értelemben egy magyar innováció berlini adaptációjának tekinthető. Fontos megfigyelésünk ugyanakkor, hogy egy kimondottan multikulturális környezetben a magyar jelenlét nem látványos, az itteni magyarokra sokkal inkább az integráció, mint a kohézió a jellemző. A szociálgeográfiai túl urbanisztikai értelemben is nagyon tanulságos kirándulás volt a berlini. Városfejlesztési és város-rehabilitációs szempontból kiemelkedő jelentőségű parkok, közterek hasznosíthatóságára láthattunk jó példákat és a fenntartható mobilitást ösztönző közlekedési lehetőségek kialakíthatóságát figyelhettük meg (pl. Berliner Hauptbahnhof).

A tanulmányút személyes és szakmai fejlődésünk szempontjából is kimagasló volt. Nem csak tudásunk bővült, hanem a város, Berlin szellemiségén keresztül olyan személyes kompetenciáink is fejlődtek, mint az önállóság, a más kultúrák megismerése és elfogadása, tájékozódó képesség, szervező-készség. Annak ellenére, hogy a szervezetek, intézmények

képviselői magyar nyelven beszéltek, a hétköznapokban személyes kapcsolatba kerültünk német emberekkel is, aminek köszönhetően idegennyelvi kompetenciáink is hasznosultak, javultak. A tanulmányút legfontosabb kulcsmondatát az egyik interjú során hallhattuk: „a migráció alapvetően jó dolog, hiszen ha az egyén egy gazdaságilag és társadalmilag fejlettebb területet ismer meg, akkor a hazatértét követően a hazájában igénye lesz a szebbre, jobbra” (3. ábra).

Úgy érezzük, hogy Berlinben az ott élő magyarok közvetítésével bepillantást nyerhettünk a német társadalom mindennapjaiba is és láttuk, hogy mit kell tennie Magyarországnak, a magyar társadalomnak azért,

hogy egy magasabb fejlettségi szintre kerüljön. Ezért mi magunk is tehetünk, s a pozitív változást magunk is ösztönözhetjük környezetünkben.

3. ábra: Vendégségben a Berlini Magyar Kolóniánál. (Fotó: Pirisi G.)

